

**Universiteit
Leiden**
The Netherlands

Measuring social exclusion in routine public health surveys

Bergen, A.P.L. van

Citation

Bergen, A. P. L. van. (2022, January 20). *Measuring social exclusion in routine public health surveys*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3250529>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3250529>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Dankwoord

De afgelopen tijd kreeg ik veel complimenten voor het voltooien van mijn proefschrift. Het was inderdaad best een opgave om als buitenpromovendus naast werk, gezin en andere verplichtingen het hele traject vol te houden. De steun van mijn omgeving was hierbij onontbeerlijk. Immers geen mens redt het in haar eentje: *no woman is an island on her own*. Daarom wil ik collega's, vrienden en familie hier bedanken voor jullie steun en vertrouwen.

Erik en Dick, het begon destijds bij jullie, bij de keuze van een onderzoeksthema. Nu, tien jaar later, blijkt sociale uitsluiting nog steeds relevant. Dat hebben we toch goed gekozen.

Bert, destijds was jij buitengewoon hoogleraar Epidemiologie van de OGGZ, een werkveld dat ik enorm belangrijk en interessant vind. Ik was dan ook heel blij toen je 'ja' zei op mijn vraag of je mijn promotor wilde worden. In de overleguurtjes op vrijdagochtend heb ik veel van je geleerd. Ik ben je zeer dankbaar, Bert, voor het vertrouwen en alle bagage die je me hebt gegeven.

Judith, jij sloot als tweede promotor later in het traject aan. Ik wil je bedanken voor de goede samenwerking, opbouwende feedback, grondige commentaar, inhoudelijke verdieping inspiratie en bovenal vertrouwen in mijn onderzoek en in mij als onderzoeker.

Hanneke†, jij bent er helaas niet meer. Je stond altijd pal achter mij, ook toen het draagvlak voor mijn promotietraject dreigde weg te vallen. Samen even lunchen of een kopje koffie drinken, en ik was weer helemaal boven jan. Lieve Hanneke, ik mis je.

Annelies, jij was bijna vanaf het begin betrokken en was voor mij een belangrijke steun. Eerst bij het opvragen van datasets bij 19 GGD-en, later bij de interviews in Amsterdam, de focusgesprekken, het schrijven van artikelen, de stage van Marko en nu als paranimf. Bedankt voor je immense inzet, je immer positieve kijk, niet aflatende interesse en vriendschap.

Bouwine, jij haakte aan bij de kwalitatieve analyses en bij de systematische literatuurreview. Jouw deskundigheid, grondigheid en helderheid van denken waren van grote waarde, evenals je vriendschap en hartelijkheid. Bedankt daarvoor.

Jessica en de andere G4 epidemiologen, Henriëtte, Gea, Mary en Nasra, jullie stonden altijd voor mij klaar met jullie kennis en expertise over de gezondheidsmonitor. Heel veel dank!!

Carina en Maartje, bedankt voor jullie bijdrage aan het kwalitatieve deel van mijn onderzoek. De interviewsters Anna, Dogan, Anna Paauw, Stacey, Nadia, Samia en

Sana wil ik bedanken voor hun inzet, professor Ria Reis voor haar advies en natuurlijk de respondenten, zonder wie dit onderzoek niet mogelijk was geweest.

Lisette, Laurens, Jaap, collega's bij Volksgezondheid Utrecht, de ruimte ontbreekt om ieder van jullie apart te bedanken, bij deze een collectief dankjewel voor jullie support en interesse.

Mariam en Kimriek, jullie hebben tijdens je stage ruim 4000 abstracts gescreend en tientallen artikelen beoordeeld. Ook na jullie afstuderen hebben jullie nog meegewerkt aan een update. Super bedankt!! Helma IJzelenberg van de VU wil ik hierbij bedanken voor haar deskundig advies en de fijne samenwerking.

Marko, jouw stageonderzoek resulteerde niet in een artikel, maar leverde nuttige informatie op voor dit proefschrift. Bedankt daarvoor.

Onderzoekers van G4 USER, Matty, Marcel, Renske en Eva, leden van de Stuurgroep en Werkgroep Onderzoek en voorzitter Arnoud Verhoef, bedankt voor jullie support en interesse en voor het bieden van onderdak aan mijn onderzoek. Speciale dank ook aan jou, Matty, voor je betrokkenheid bij de validatiestudie.

GGD epidemiologen elders in het land, velen van jullie hebben meegewerkt aan de ontwikkeling van de SEI-HS en aan de enquête in 2019. Met jullie inzet, deskundigheid en kritische blik hebben jullie in belangrijke mate bijgedragen aan het succes van dit onderzoek. Bedankt!!

Stella, dit onderzoek leunt sterk op het gedachtengoed van het SCP. Wanneer ik dreigde af te dwalen of de kern niet goed te pakken had, zette jij mij weer op het goede pad. Bedankt daarvoor!! Ook Jeroen Boelhouders bedankt voor je adviezen m.b.t. de Overals analyses.

Lieve vrienden en familie, bedankt voor alle gezelligheid, interesse en steun tijdens dit traject. Speciale dank voor Lucie, die mijn klankbord was en mijn paranimf wilde zijn.

Moeder en vader†, jullie gaven mij destijds de kans om 'door te leren', wat voor een meisje in ons milieu absoluut niet vanzelfsprekend was. Ik ben jullie daar eeuwig dankbaar voor.

Miguel, Ole, Manon en Gerard, zonder jullie was ik drie jaar eerder klaar geweest (jullie inschatting), maar dan had ik wel veel gemist. Miguel, bedankt voor de lekkere maaltijden en stofvrije vloeren, Ole en voor de gezellige praatjes en opbeurende woorden en Manon. Gerard, bedankt voor je liefde en steun in de rug en voor de talloze leuke dingen in ons leven.

List of publications

This thesis

- Van Bergen AP, van Loon A, Hoff SJ, Wolf JR, van Hemert AM: The cumulation of ill health and low agency in socially excluded city dwellers in the Netherlands: how to better identify high-risk/high-need population segments with public health survey data. *International Journal for Equity in Health* 2021, 20:1-14.
- Van Bergen AP, van Loon A, de Wit MA, Hoff SJ, Wolf JR, van Hemert AM: Evaluating the cross-cultural validity of the Dutch version of the Social Exclusion Index for Health Surveys (SEI-HS): A mixed methods study. *PloS one* 2019, 14:e0224687.
- Van Bergen AP, Wolf JR, Badou M, de Wilde-Schutten K, IJzelenberg W, Schreurs H, Carlier B, Hoff SJ, van Hemert AM: The association between social exclusion or inclusion and health in EU and OECD countries: a systematic review. *European journal of public health* 2019, 29:575-582.
- Van Bergen AP, Hoff SJ, Schreurs H, van Loon A, van Hemert AM: Social Exclusion Index-for Health Surveys (SEI-HS): a prospective nationwide study to extend and validate a multidimensional social exclusion questionnaire. *BMC Public Health* 2017, 17:253.
- Van Bergen AP, Hoff SJ, van Ameijden EJ, van Hemert AM: Measuring social exclusion in routine public health surveys: construction of a multidimensional instrument. *PLoS One*. 2014;9(5):e98680. doi: 10.1371/journal.pone.0098680 [doi];PONE-D-13-41818 [pii].

Other publications

- Van den Hondel K, Runtuwene N, van Bergen A, Gilissen R, Punt P, Reijnders U, Buster M: Undiscovered solitary deaths in the four largest cities in the Netherlands. *Journal of forensic and legal medicine* 2020, 74:102008.
- Termorshuizen F, van Bergen AP, Smit RB, Smeets HM, van Ameijden EJ: Mortality and psychiatric disorders among public mental health care clients in Utrecht: A register-based cohort study. *International Journal of Social Psychiatry* 2014, 60:426-435.
- Van Bergen A, Gilissen R: Sociaal uitgesloten burgers in kaart. *Epidemiologisch bulletin* 2014, 50:17-24.
- Smit RB, van Bergen AP, van Ameijden EJ: Changes in Insurance status of a cohort Public Mental Health clients in Utrecht after the introduction of a new health insurance system. The impact of Intensified Case Management. In: Abrahamsen E, et al, editors. *Health Insurance*. Nova Publishers, New York; 2012.
- Reinking D, van Ameijden E, van Bergen A, Wolf J: Het hostelprogramma in Utrecht. *Gedurfd, innovatief en .. het werkt! Verslaving* 2010, 6:5-16.
- Van Bergen A, Smit R, Ameijden E: Veranderingen in verzekeringsstatus van een cohort Utrechtse Openbare Geestelijke Gezondheidszorg cliënten in de periode 2004-2008. *Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen* 2010, 2:89-96.

Selection of reports and factsheets

- Van Bergen A, 't Hart E, van Dijk A, Terpstra N: Een passend onderdak. Onderzoek naar de woon- en ondersteuningsbehoeften van zwerfjongeren in Holland Rijnland. Leiden: GGD Hollands Midden; 2020.
- Van Bergen A, Terpstra N: Dakloos in Leiden 2018. Omvangschatting van de (jong) volwassen populatie. Leiden: GGD Hollands Midden; 2020.
- Van Bergen A, Groen J, Domsdorff T, Oppenheim M, van Loon A: Onderzoek mantelzorg-ondersteuning Amsterdam. Amsterdam: GGD Amsterdam; 2018.
- Dijkshoorn H, Steenkamer I, van Bergen A: Mantelzorg in beeld. Amsterdam: GGD Amsterdam; 2018.
- Van Bergen A, Jellema P, van Loon A: Evaluatie Meedoen Werkt Amsterdam 2017. Focusexperimenten. Amsterdam: GGD Amsterdam; 2017.
- Tan S, Damhuis R, van Bergen A: Alleen als het ijs- en ijskoud is... Bezoekers van de nachtopvang tijdens de koudweerregeling 2016/2017. Utrecht: Volksgezondheid Gemeente Utrecht; 2017.
- Hendriks Y, de Wit M, van Bergen A: De mogelijke rol van grootstedelijke factoren in de vraag naar en kosten voor Beschermd Wonen en de Maatschappelijke Opvang. Amsterdam: GGD Amsterdam; 2016.
- Damhuis R, Plantinga L, van Bergen A: Monitor Opvang en Beschermd Wonen. Utrecht: Gemeente Utrecht, Volksgezondheid; 2016.
- Van Loon A, Plantinga L, van Bergen A: Monitor Daklozenopvang 2014. Utrecht: Gemeente Utrecht, Volksgezondheid; 2015.
- Van Bergen A, Buster M, Wolf J, van der Heijden PG: Het schatten van feitelijk daklozen in de G4 met registratiegegevens van de winterkoudeopvang. Utrecht: Gemeente Utrecht Volksgezondheid; 2015.
- Van Bergen A, van Loon A, Ballering C, Carlier B, Aangeenbrug M: Sociaal uitgesloten in de grote stad. Cijfers, ervaringen en adviezen uit het veld. Utrecht: Gemeente Utrecht Volksgezondheid; 2014.
- Van Bergen A, Aangeenbrug M, Cruyff M, Boehning D, van der Heijden PGM: Resultaten omvangschatting daklozenpopulatie in Utrecht: aantal feitelijk daklozen valt fors lager uit. Utrecht: Gemeente Utrecht, Volksgezondheid; 2014.
- Plantinga L, Termorshuizen F, van Bergen A: Factsheet: Overlast door Utrechtse daklozen gehalveerd. Utrecht: Gemeente Utrecht, Volksgezondheid; 2014.
- Van Hemert A, van Bergen A, Buster M, Gillissen R, Mandos E, Wolf J: Monitor OGGZ G4 : OGGZ-(risico)groepen in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht. Amsterdam: G4-USER; 2014.
- Buster M, Runtuwene N, van den Hondel K, van Bergen A, Gillissen, R: Woninglijken in de G4. Amsterdam: GGD Amsterdam / G4-USER; 2014.
- Ballering C, van Bergen A: Routes naar dakloosheid. Een onderzoek naar het leven en risico's bij Utrechts (dreigend) dakloze jongeren. Utrecht: GG&GD Utrecht; 2013.
- Van Bergen A, van Loon A: Methodologische toelichting bij Sociale Uitsluitingsindex Gezondheidsenquête. Amsterdam: G4-USER; 2013.

-
- Van der Meer E, van Bergen A: Middelengebruik door jongeren op straat en in buurthuizen in Utrecht. Utrecht: GG&GD Utrecht; 2013.
- Van der Meer E, van Bergen A: Onderzoek naar alcoholbeleid binnen sportverenigingen in Utrecht. GG&GD Utrecht; 2011.
- Vleems R, van Bergen A: Instroom (zwerf-)jongeren en omvang van de vraag naar woonvoorzieningen voor zwerfjongeren met lichte, gemiddelde of zware problematiek. Utrecht: GG&GD Utrecht; 2011.
- Van Bergen A, Slijpen H, Santos E, Cruts G, Reinking D, Muis L, Toet J: Omvangschatting problematische harddruggebruikers Utrecht. Resultaten van 3 sample capture-recapture analysis. Utrecht: GG&GD Utrecht; 2010.
- Van Bergen A, Smit R, Reinking D, Muis L, van der Leer M, Kolen M, Oepkes N, Vleems R, van der Meer E, van Doeveren Y: Zorg voor sociaal kwetsbaren. Themarapport Volksgezondheids-monitor Utrecht 2010. Utrecht: GG&GD Utrecht; 2010.
- Roelofs J, van Bergen A: Plan van aanpak psychosociale Gezondheid. Utrecht: GG&GD Utrecht; 2008.
- Van Bergen A, Gootzen J, Roelofs J, Schreurs H, Kolk J: Factsheet 1. Psychosociale gezondheid: sociale contacten en eenzaamheid. Utrecht: GG&GD Utrecht; 2008.
- Van Bergen A, van Iersel S, Roelofs J, Schreurs H, Krale A: Factsheet 2. Psychosociale gezondheid: angst en depressie. Utrecht: GG&GD Utrecht; 2008.
- Van Bergen A, Reinking D, Roelofs J, Schreurs H, Bellemakers T: Factsheet 3. Psychosociale gezondheid: middelengebruik. Utrecht: GG&GD Utrecht; 2008.
- Van Bergen A: De Turkse mantelzorger beter ondersteund! Evaluatie fase 2. Een samenwerkingsproject van GG&GD Utrecht met DIVAN, Stade, Cumulus en NIZW. Utrecht: GG&GD Utrecht; 2007.
- Carlier BE, van Ameijden EJ, van den Brink CL, Bouwman-Notenboom AJ, van Bergen AP: Enquêteonderzoek onder achterstandsgroepen. Non-respons en interne validiteit. Utrecht: GG&GD Utrecht; 2007.
- Zwikker H, van Ameijden E, van Bergen A: Overgewicht achter de schermen: een onderzoek naar de samenhang tussen overgewichtsdeterminanten en overgewicht bij verschillende groepen kinderen in Utrecht. Utrecht: GG&GD Utrecht; 2007.
- Van Bergen A, Welboren P: Mantelzorgondersteuning in Utrecht: resultaten van een onderzoek onder aanbieders in Utrecht. Utrecht: GG&GD Utrecht; 2007.
- Van Bergen A, van der Meulen, Smit R: Onverzekerd in Utrecht. Omvang en kenmerken van onverzekerden tegen ziektekosten in Utrecht. Analyse van CBS gegevens. Utrecht: GG&GD Utrecht; 2007.
- Van Bergen A, Bouwman J, Borst H, Dolman M, van Engelen A, Hillen S, Hochheimer E, van Lieshout P, van Ameijden E, Hermans J: Themarapport VMU: preventie jeugd. Utrecht: GG&GD Utrecht; 2006.
- Van Bergen A, de Geus G, van Ameijden E: Behoeftte aan opvoedingsondersteuning bij Utrechtse ouders en verzorgers. Utrecht: GG&GD Utrecht; 2005.
- Van Bergen A: Evaluatie brede implementatie ziekteverzuimbegeleiding. Utrechtse VMBO scholen 2001-2004. Utrecht: GG&GD Utrecht; 2005.
- Van Bergen A: Evaluatierapport: cursus opvoedingsvaardigheden voor Marokkaanse ouders in Kanaleneiland. Utrecht: GG&GD Utrecht 2003.

- Van Bergen A, Dittrich H, Gelderloos G, Hesselink M, Hofmeijer A: VMU Volksgezondheids-monitor Utrecht. Themaport allochtonen 19-65 jaar. Utrecht: GG&GD Utrecht; 2003.
- Van Eijsden M, Bleeker J, van Bergen A, van Ameijden E: De Utrechtse jeugd gezond? Een onderzoek naar de gezondheid van de Utrechtse jeugd: trends en sociaaldemografische verschillen. Utrecht: GG&GD Utrecht; 2002.

About the author

Addi van Bergen was born on April 7th 1958 in Wouw, the Netherlands. After graduating from secondary school (VWO) in 1976, she studied Mathematics at the Technical University Delft (BSc, 1982) and Human Nutrition at the Wageningen University (MSc, 1988).

After working as associate researcher for the Wageningen University Marketing and Consumer Behaviour Group in Senegal and nutrition coordinator for Médecins Sans Frontières (MSF) Holland in Sudan, she returned to the Netherlands at the end of 1992. She worked for Dutch Interchurch Aid on the acquisition and organization of large scale emergency food aid and rehabilitation programs with local NGO's and government agencies in the Horn of Africa and the funding and monitoring of small scale food security and nutrition improvement projects.

In 2001 she made a career switch and commenced working as an epidemiologist at the GG&GD Utrecht (later Public Health Department of the municipality of Utrecht). In this position she carried out research on a wide variety of public health subjects ranging from ethnic health differences to school absenteeism and informal care support.

In 2007 she became responsible for public mental health monitoring and research. She developed a new model for monitoring socially vulnerable persons and, with her team, set up a homeless monitor and monitor alcohol and drugs. When the Academic Collaborative Centre G4 USER was launched in 2010 she joined the PMH monitoring group led by prof. dr. Bert van Hemert and prof. dr. Judith Wolf. It was here that the idea arose to develop a validated measure for social exclusion, which ultimately resulted in this thesis.

From 2016 to 2018 she carried out a number of studies for the GGD Amsterdam including an evaluation of experiments to increase the participation of citizens with a great distance to the labour market. Currently she works at the GGD Hollands Midden as public health researcher and coordinator of the Academic Collaborative Centre Public Health Northern part of South-Holland.

Addi is living with her partner Gerard Agterberg, they have two sons, Miguel and Ole, an amazing daughter in law, Manon, and an always happy dog Belle.